

Krise v sektoru cukrovka-cukr trvá!

CRISIS IN BEET AND SUGAR SECTOR CONTINUES!

Současný stav v sektoru pěstování cukrovky a výroby cukru je stejně jako před rokem velmi neuspokojivý, spíše ještě horší, protože začínají docházet finance na další provoz podniků a pro osev roku 2026. Je třeba veřejně deklarovat a upozorňovat veřejnost a vedení státu na to, že krize v rostlinné výrobě tu trvá již od roku 2023, kdy propadly ceny nosných komodit rostlinné výroby, pšenice, ječmene a řepky. Následoval je pak i cukr, jehož cena od podzimu 2024 postupně klesala ze 700 €·t⁻¹ na 500–550 €·t⁻¹ v první polovině roku 2025. Pád cen se bohužel nezastavil.

I když aktuální prodejní cena bílého cukru u výrobců v EU činí podle hlášení 516 €·t⁻¹, reálné prodeje na spotech s dodáním do severozápadní Evropy jsou na úrovni bídných 400 €·t⁻¹, tj. necelých 10 Kč·kg⁻¹ krystalu, a světová cena je o dalších 50–100 €·t⁻¹ níže, cukr stojí okolo 7,50 Kč·kg⁻¹. Hospodyňky a politici se radují, že domácnosti mají levnou surovinu. Prvovýroba však velmi strádá a zvažuje pečlivě plochy osevu řepy v tomto roce, zpracovatelé postupně odstavují nebo zcela uzavírají cukrovary, protože výroba cukru už není udržitelná. Žádná krize však nemůže trvat věčně. Probíhající rok 2026 je už 4. rokem krize, a tu musí pocítit i lídři EU (Francie a Německo) s vyššími výnosy a lepší ekonomikou produkce. Měla by se tak rozhybat mlýnská kola, více protestů prvovýrobců, a pak může dojít ke změnám na trhu rostlinných produktů. Samozřejmě to není jednoduché a má to přesah nadnárodní, nadunijní a i celosvětový. Nyní je třeba zasít a vyčkat, nic jiného nám nezbyvá!

Situace na trhu a konkurence plodin?

Pěstitelskou sezonu 2026 nezačínáme zrovna veselými zprávami. Krize v rostlinné produkci i u cukru a řepy přetrvává.

Podle ekonomů v podnicích se jeden špatný rok přechat dá, dva možná, ale tři nebo čtyři horší nebo špatné ročníky po sobě jsou již velkým problémem! Může se to stát pro mnohé likvidační, některé středně velké podniky jsou již na prodej. Velké podniky zatím přežívají a přežívají také malí zemědělci s nižšími režijními náklady a celkově třeba menšími náklady na vypěstování jednoho hektaru určité komodity.

Jeden kolega ze středního až většího podniku mi sdělil, že na několika tisících hektarech vytvořili za rok 2024 řádově ztrátu 1 mil. Kč, za rok 2025 ta ztráta bude činit již 15 mil. Kč. Otázkou je, jak dlouho bude člověka bavit dělat něco se ztrátou, která se navíc neumírňuje, ale spíše zvětšuje! Kolega z druhého podniku mi deklaroval zisk za rok 2024 přibližně na 1 tis. ha ve výši 1 000 000 Kč. N apohled je toto číslo velmi hezké, ale je to pouhá tisícovka na 1 ha za celoroční martirium, trápení se s dotačními pravidly, dalšími nařízeními a kontrolami. Má vůbec smysl zabývat se dál rostlinnou výrobou? A je třeba si uvědomit, že to jsou výsledky podniků v úrodných řepařských výrobních oblastech a po započtení všech dotací jako příjmových položek. Bez dotací by pak ztráta byla mnohonásobně hlubší, o 5–10 tis. Kč na každý obhospodařovaný hektar. Bez dotací by ztráta v zemědělství mohla dosahovat i 15–20 mld. Kč!

Čísla jsou to alarmující, ceny komodit jsou hrozné a odpovídají období po roce 1989, často jsou dokonce i nižší, ale náklady na vypěstování jednotlivých komodit naopak mnohonásobně vyšší. To určitě není stav udržitelný, nebo módně řečeno sustainable. Nikdo nedokáže dlouhodobě sanovat ztrátu z rezerv nebo ze svého. Nedojde-li ke zlomu v průběhu roku 2026, nastane v zemědělství již opravdu velký problém a bude ohrožena potravinová bezpečnost a soběstačnost – to si musí vládnoucí strany v Česku i v celé EU uvědomit! „Není-li farmář, nebude jídlo.“ A vše dovězt z Mercosuru nebo Ukrajiny nelze!

S konkurencí cukrovky a ostatních plodin v rostlinné výrobě to není jednoduché. Ceny všech komodit jsou nízké a pod výrobními náklady. Otázkou dnes je, kdo, kde a s jakou plodinou udělá co nejmenší účetní ztrátu. Nebavíme se dnes moc o ziscích z jednoho hektaru, ale o co možná nejmenší ztrátě v řádech jednotek nebo i desítek procent. Ceny obilovin se nyní mírně pohnuly směrem vzhůru a na letošní žně jsou nabídky od 3 350 Kč·t⁻¹ u krmného (ozimého) ječmene, přes 4 000 Kč·t⁻¹ u krmné pšenice až po 4 600 Kč·t⁻¹ u potravinářské pšenice (14,5–15 % N). Bohužel zde jsou příplatky za kvalitu a množství bílkovin velmi malé a pozvolné a kvalita je nedocenená. Povede to k produkci spíše většího množství krmné pšenice. Řepka na úrovni 11 500–12 000 Kč·t⁻¹ rovněž není zárukou a spasitelem rostlinné výroby, neboť její nákladovost je již nad 35 000 Kč·ha⁻¹ a každý nedocílí výnosu 3,5–4 t·ha⁻¹.

Díky tomu všemu je „cukrová řepa stále ještě to nejmenší ekonomické zlo“. Fakta jsou jasná a nezpochybnitelná. Podle

studii ÚZEI založených na dotazníkovém šetření je náklad na vypěstování 1 t cukrovky 1 000 Kč při dlouhodobějším výnosu standardní řepy (při 16% cukernatosti) na úrovni 75 t·ha⁻¹ a nákladovosti okolo 75 tis. Kč·ha⁻¹. Rok 2025 byl v rámci celé EU výnosově lepší, u nás stejně tak. Příkladem může být výnos v rajonu Tereos TTD v Českém Meziříčí okolo 88–89 t·ha⁻¹ při 16% cukernatosti a v Dobrovici pak kolem 83 t·ha⁻¹ při 16 %. Je to sice 7–8 t·ha⁻¹ při 16% cukernatosti navíc oproti víceletému průměru, výnos se o 10 % navýšil, ale realizační cena spadla z necelých 1 000 Kč·t⁻¹ na 700 Kč·t⁻¹ (–30 %) a zde matematika již nevychází. Pěstitelé nyní hodnotí ekonomiku pěstování řepy za rok 2025 a zjišťují, že jejich průměrná tržba činí zatím 60 tis. Kč·ha⁻¹, u mírně nadprůměrných pak 62 tis. Kč·ha⁻¹ a náklady tak nejsou pokryty. Vychází to tak prozatím na zápornou nákladovou rentabilitu okolo 20 %, ztrátu 15 tis. Kč·ha⁻¹, to vše bez započtení dotací směřujících do cukrové řepy. To je velice špatný stav! Doplátky budou minimální či nulové.

Je třeba proto, pokud to již pěstitelé neudělali v roce 2025, **plně využívat dotační tituly směřované do cukrovky**, aby se vykryla vytvořená ztráta a dostali jsme se pak alespoň mírně do černých čísel. A to je možné. Platba na citlivé komodity VCS by měla přetrvat, sektor je v krizi, proto je tato platba pro cukrovku nepostradatelná, naprosto základní a činí ca 7 000 Kč·ha⁻¹. Dále je třeba v režimu „De minimis“ využít podporu na nákup certifikovaného osiva (3.i.) s dotací ve výši do 3 200 Kč·VJ⁻¹ dle dostupných finančních prostředků a s limitem povýšeným na 50 000 eur na zemědělský podnik a tři po sobě jdoucí roky. Menší podniky (průměrný řepář s přibližně 70 ha cukrovky) tím tak mohou být sanovány v podstatě každý rok a vejdou se do limitu, dřívější limit 20 tis. eur by to neumožňoval. A je vhodné vstoupit v rámci národních dotací do pětiletého závazku u dotačního titulu 3.l. na podporu plečkování a ručního vykopávání úporných chemicky těžko hubitelných plevelů, mnozí tak učinili již v roce 2025. Tento dotační titul je složitější na administrativu, přiznejme. Pro rok 2026 se zpřesnily zásady, vyšla i podrobnější metodika, SZIF přislíbil jednodušší administraci na podzim, tak snad čerpání financí za rok 2026 bude lepší než loni. V roce 2025 bylo požádáno o 130–140 mil. Kč a bude vyplaceno necelých 65 mil. Kč (pěstitelé nedoložili plně dokumentaci nebo žádost stáhli v důsledku obav z administrace). Pozitivní skutečností je, že pokud se vše doložilo správně, byl pak v rozhodnutích vyplacen strop necelých 3 800 Kč·ha⁻¹ bez krácení. Kombinací dotačního titulu 3.i. a 3.l. lze tedy získat dalších 7 000 Kč·ha⁻¹. Po započtení vratky spotřební daně na naftu (zelená nafta), často díky cukrovce, činí příjem dalších přibližně 1 000 Kč·ha⁻¹. Dotace celkem tak tvoří potřebných 15 000 Kč·ha⁻¹, aby byla vykryta ztráta z pěstování cukrové řepy.

Sám takové řepářství a obecně zemědělství označuji za „**regenerativní**“ (omlouvám se za vypůjčení si tohoto termínu), protočili jsme peníze, zregenerovali jsme je, nic nám nezbylo, ale přežili jsme a další rok zkusíme štěstí znovu. Malinko nefér je, že kdo se na cukrovce v řetězci živí dále, např. doprava, obchodní řetězce... atd., povětšinou alespoň malý zisk vygeneruje, pěstitelé ne.

Uzavírání cukrovarů, omezení řepářství 2026

Je to bohužel stav, do kterého nás dotlačily podmínky na trhu. Existuje mírná nadprodukce cukru, proto slyšíme od cukrovarnických společností, že by jim stačil v každé zemi třeba jen jeden cukrovar. Příkladem bylo uzavření Hrušovan nad Jevišovkou a Leopoldsdorfu v roce 2025. Letos tento stav pokračuje bohužel na Slovensku a kolegové se tak stanou ve výrobě cukru nesoběstačnými. K údajnému dočasné uzavření jednoho cukrovaru na rok 2026 má dojít i v Itálii, ale zpravidla co se zavře na jednu sezonu, zůstává uzavřené na stálo. A následují další cukrovary.

Cílená demotivace k pěstování cukrovky přichází i u lídrů, Francie a Německa. Děje se to např. nabídkou ceny za nadsmluvní cukrovku ve výši 10–20 €·t⁻¹, v podstatě na úrovni pokrytí 25–50 % nákladů. Povede to určitě k nepřesévání cukrovky, plochy mírně poklesnou a stabilizuje se trh, doufejme.

Závěrem

I když doporučení dávaná k většině plodin zní nesít je či omezit plochy, prosím, udělejme pravý opak a nasejme vše na plno. Přichází čas, kdy by měl pocítit problémy západ Evropy. Tak ať nejsme zbytečně z kola venku.

Jan Křováček, SPC Čech